

több más közösségi épület. A kisebbik gettót pedig Pusztaszandára tervezték. Minden költséget, ideértve a keresztények kiköltöztetésének költségeit is, a zsidóknak kellett fedezniük.¹¹⁵

Mielőtt a deportálások megkezdődtek, a cukorgyárban 4666 zsidót tartottak fogva, akiknek mintegy fele Szolnokról került ki.¹¹⁶ A többiek olyan településekről jöttek, mint Abádszalók, Dévaványa, Endrőd, Gyoma, Karcag, Kisújszállás¹¹⁷, Kőrösladány, Kunhegyes, Kunmadaras, Mezőtúr, Szarvas, Szeghalom¹¹⁸, Tiszaszentimre, Törökszentmiklós¹¹⁹, Túrkeve¹²⁰ és Vésztő. Mialatt Szolnokon tartózkodtak, 29 zsidó halt meg a gettóban és a cukorgyárban. Két transzportban deportálták a zsidókat: az első, majdnem 2700 zsidóval, június 25-én indult, a másiknak három nappal később kellett indulnia. Az egyik transzportot Strasshofba, a másikat Auschwitzba irányították. A Strasshofba irányítottaknak viszonylag magas százaléka túlélte a háborút.¹²¹

Nagyvárad. Kb. három héttel az eredeti gettó felszámolása után, melyben 35 000 nagyváradi és környékbeli zsidó „élt”, a város gyűjtőtáborát ismét használták, ezúttal a trianoni Magyarország IV. zónához tartozó, Bihar megyei részében összegyűjtött zsidók deportálására. Június 16–17-én a Debrecentől délre és délkeletre fekvő települések – köztük Derecske és Konyár – 2819 zsidóját Nagyváradon összpontosították.¹²²

„Félretevés” Strasshofba

Az V. és a VI. csendőrkerületben élő zsidók viszonylag jobban jártak, mint a többi vidéki csendőrkerületben élő társaik. Ezt részben a szerencsének köszönheték, részben egy új elemnek, mely a „emberéleteket áruért” címmel Kasztner és Eichmann közt folytatott tárgyalásokon bukkan fel (lásd a 29. fejezetet). Bár a Mentőbizottság (Vaada) és az Eichmann-féle Sonderkommando között a kapcsolat röviddel a március 19-i német megszállás után már létrejött, Eichmann „emberéleteket áruért” ajánlata csak nem sokkal a tömeges deportálások május 15-i kezdete előtt születte. A tárgyalások erről a grandiózus tervről fej fej mellett haladtak egy még intenzívebb alkudozással, mely közel 1700 „prominens” zsidó megmentését célozta.

Június 14-én, a III. zónából való deportálások idején Eichmann váratlanul tájékoztatta Kasztnert, hajlandó megengedni, hogy 30 000 zsidót „félretegyenek” Ausztriában, jóakarata és őszintesége bizonyítékaként. Egyetlen feltételt kötött ki: 5 millió svájci frank azonnali kifizetését. Mivel Kárpátalja és Észak-Erdély zsidóit már deportálták, ragaszkodott hozzá, hogy csak a trianoni Magyarország zsidói vehetők számításba az átszállításnál. Az előbbiekre úgy hivatkozott, mint „etnikailag és biológiailag ér-